

Shri Gajanan Maharaj Shikshan Prasarak Mandal's

Vilas Tambe College of Education, Dumberwadi

Student Name – Nanaware Harshada

Technology Based Lesson

Method - Hindi

विषय : हिंदी

घटक : पद्य

उपघटक : बेटी युग

बेटी युग

नानी वाली कथा-कहानी, अब भी जग में लगे सुहानी।
बेटी युग के नए दौर की, आओ लिख ले नई कहानी।

बेटी युग में बेटा-बेटी,
सभी पढ़ेंगे, सभी बढ़ेंगे।
पौलादी ले नेक इरादे,
खुद अपना इतिहास गढ़ेंगे।

देश बढ़ेगा, देश बढ़ेगा, दीढ़ेंगी अब तरुण जवानी।
नानी वाली कथा-कहानी, अब भी जग में लगे सुहानी।

बेटा शिक्षित आधी शिक्षा,
दोनों शिक्षित पूरी शिक्षा।
हमने सोचा, मनन करो तुम,
सौचो-समझो, करो समीक्षा।

सारा जग शिक्षामय करना, हमने सोचा, मन में ठानी।
नानी वाली कथा-कहानी, अब भी जग में लगे सुहानी।

अब कोई ना अनपढ़ होगा,
सबके हाथों पुस्तक होगी।
ज्ञानगंगा की पावन धारा,
सबके अंगन तक पहुँचेगी।

पुस्तक और कलम की शक्ति, जग जाहिर जानी पहचानी।
नानी वाली कथा-कहानी, अब भी जग में लगे सुहानी।

बेटी युग सम्मान पर्व है,
पुण्य पर्व है, ज्ञान पर्व है।
सब सबका सम्मान करें तो,
जन-जन का उत्थान पर्व है।

सोने की चिड़िया तब बोले, बेटी युग की हवा सयानी।
नानी वाली कथा-कहानी, अब भी जग में लगे सुहानी।

-आनंद विश्वास

एक मीठी सी मुस्कान हैं बेटी
यह सच है कि मेहमान हैं बेटी
उस घर की पहचान बनने वाली
जिस घर से अनजान हैं बेटी

AJABGJAB.COM

AJABGJAB.COM

बेटी युग

बेटी युग पर्व

- सन्मान पर्व
- पुण्य पर्व
- ज्ञान पर्व
- उत्थान पर्व

-
- जब देश पढेगा तो क्या होगा?
  - कवीने मन में क्या ठाना है?
  - शिक्षा कब पूरी होगी?

-
- आज के युग बेटा और बेटी में क्या अंतर है?

-
- १} बेटी युग ..... पर्व है।
  - २} जन-जन का ..... पर्व है।
  - ३} बेटी युग में .....सभी पढ़ेंगे।
  - ४} ..... ले नेक इरादे।

- **निम्नलिखित पर जानकारी लिखो:**

१} बेटी पर्व

२} शिक्षामय विश्व

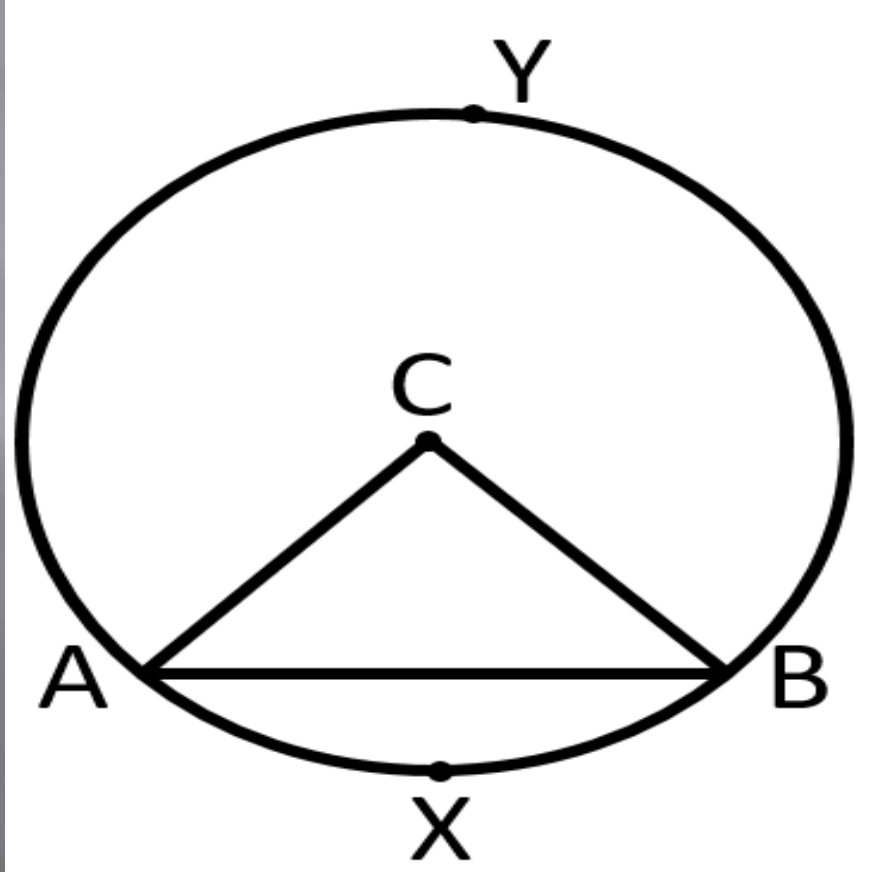
सुस्वागतम्

सुस्वागतम्

प्रश्न

प्र. आकृतीवरून विशालकंस व लघुकंसाचे नाव सांगा

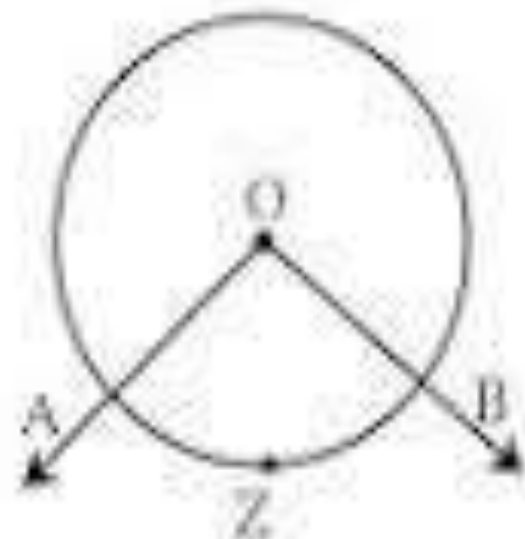

वर्तुळ कंस

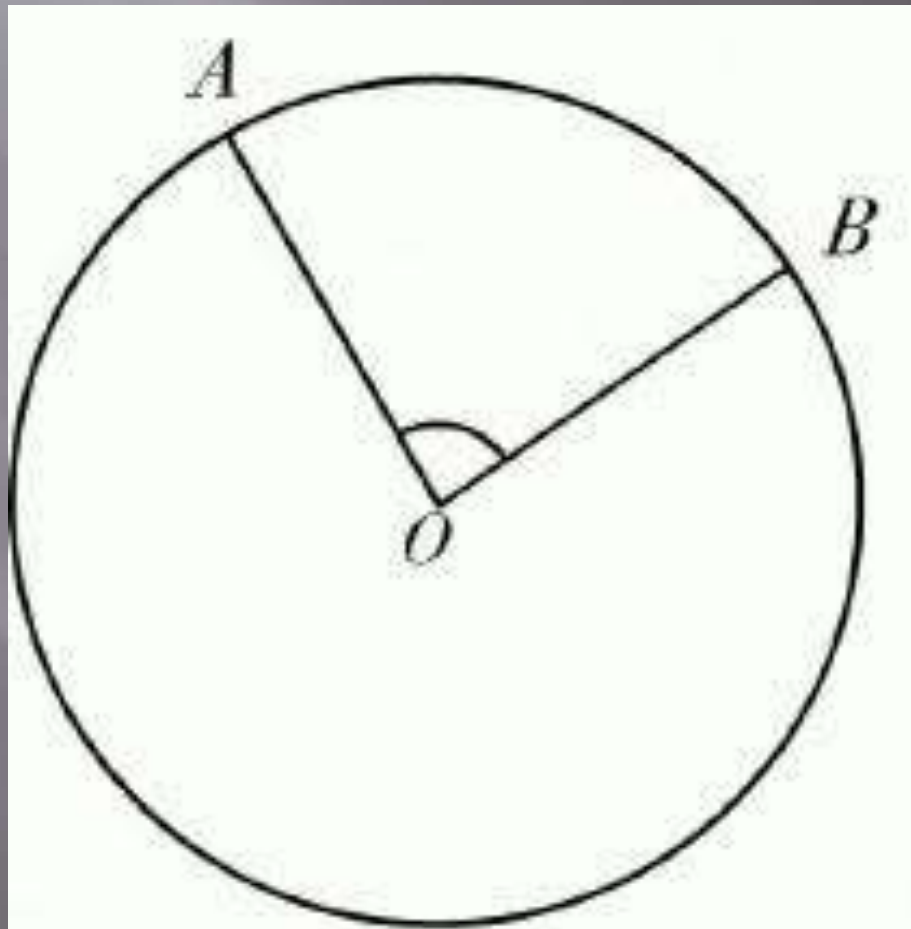
केंद्रीय कोन

लघु कंस

विशाल कंस

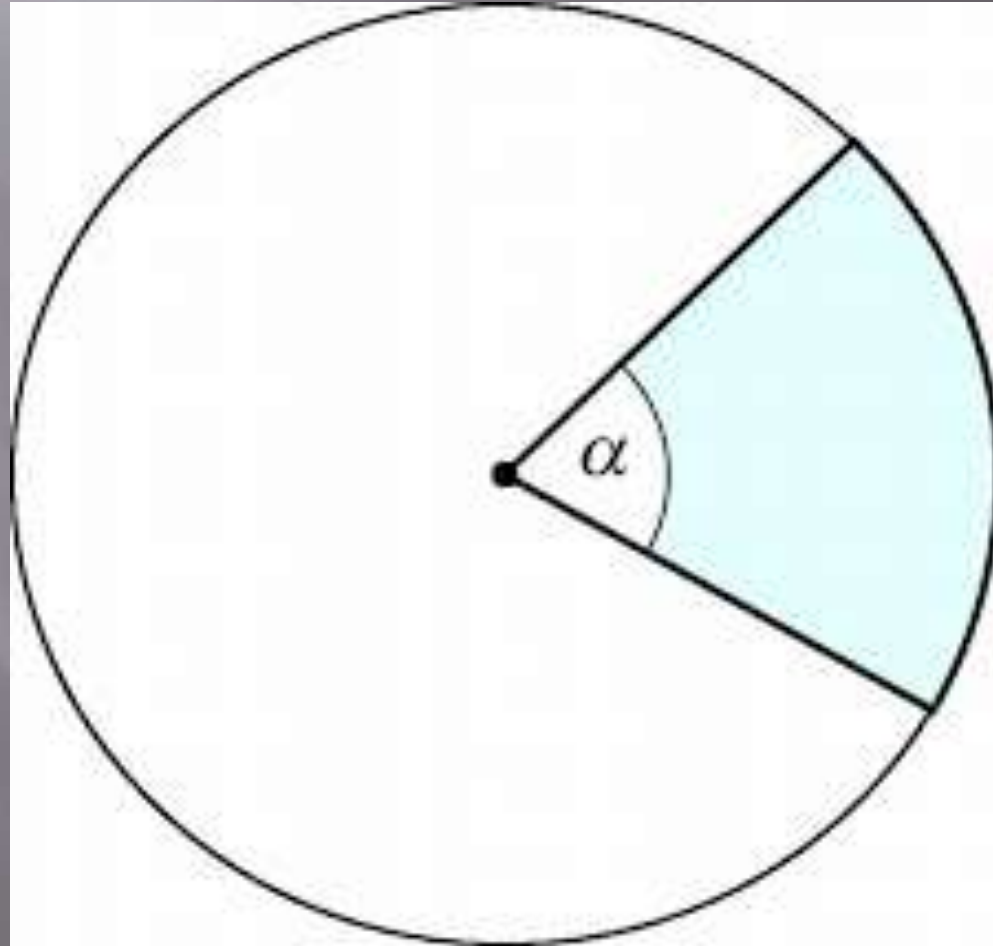

केंद्रीय कोण

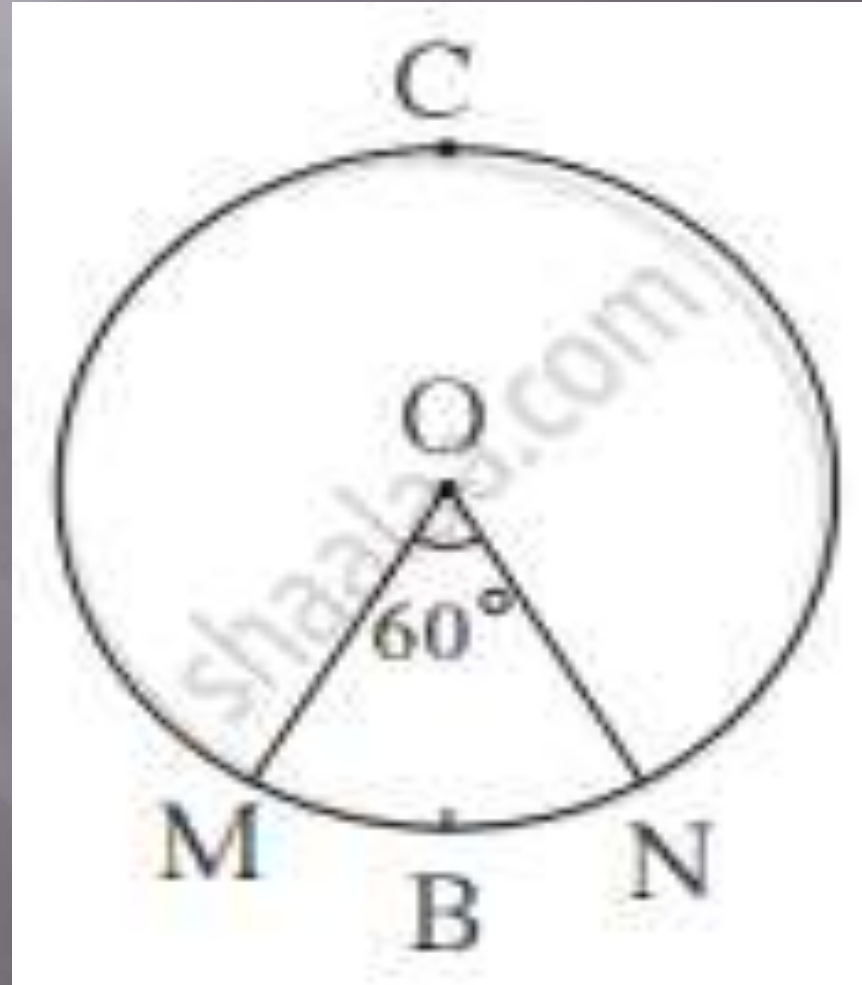

लघुकंसाचे माप

आकृतीत लघुकंसाचे माप किती आहे?

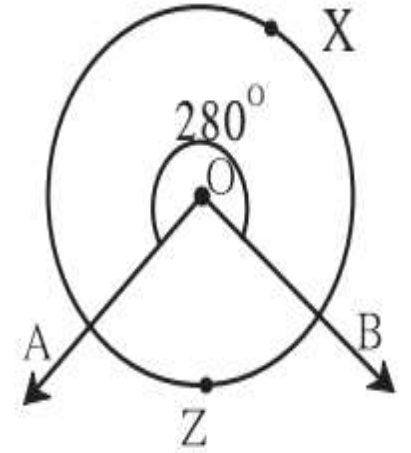
विशालकंसाचे माप

विशालकंसाचे माप काढण्याचे सूत्र

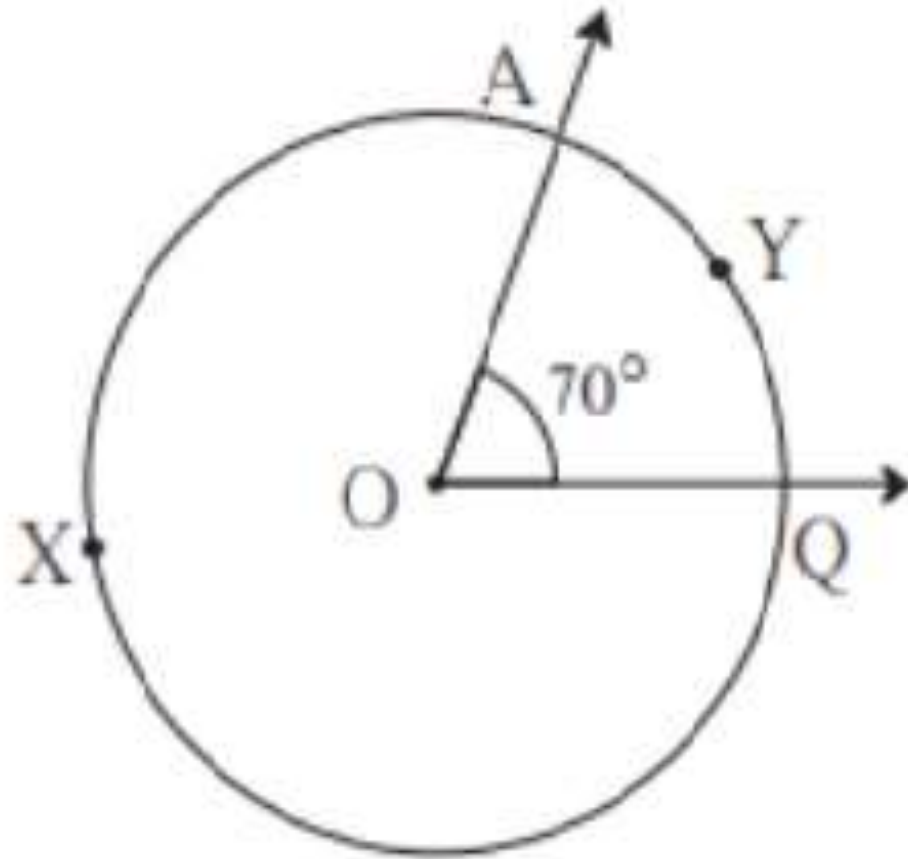
विशालकंसाचे माप :

लघुकंस AZB माप 80° आहे.

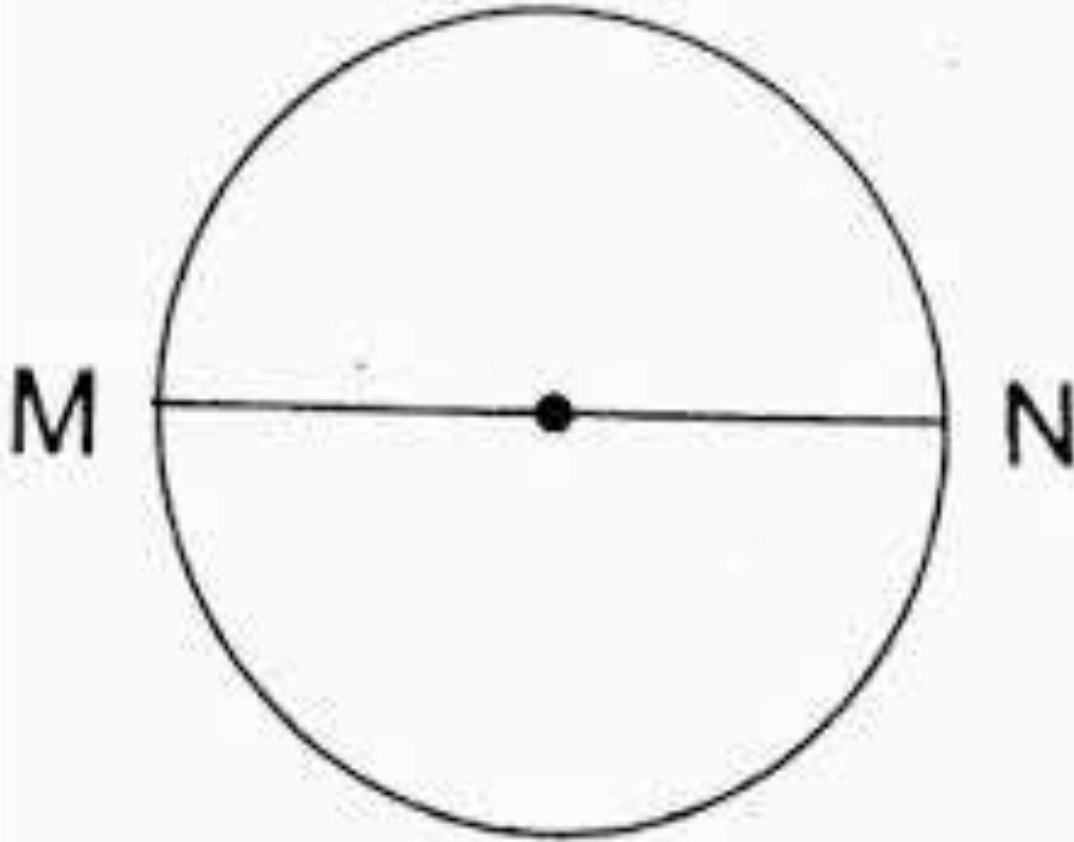
$$\begin{aligned}\text{विशालकंस(कंस AXB)} &= 360^\circ - \text{संगत लघुकंस} \\ &= 360^\circ - 80^\circ \\ &= 280^\circ\end{aligned}$$

आकृतीवरून विशालकंसाचे माप काढा.

अर्धवर्तुळ

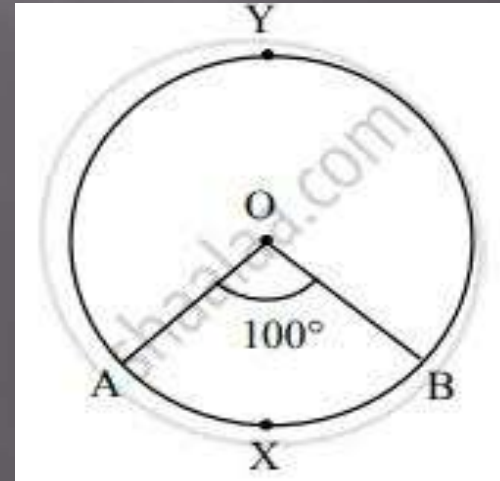
अर्धवर्तुळ कंसाचे माप= 180°

प्रश्न

1. केंद्रीय कोनाची व्याख्या सांगा.
2. लघुकंसाचे माप किती असते?
3. प्र. रिकाम्या जागा भरा
  - i) विशालकंसाचे माप = 360° - .....
  - ii) संगत लघुकंसाचे माप = 360° - .....

स्वाध्याय प्रश्न

- वर्तुळाच्या लघुकंसाचे माप 50° आहे तर संगत विशालकंसाचे माप किती ?
- केंद्रीय कोनाचे माप 100° आहे तर संगत लघुकंसाचे माप किती ?

कन्यावादः

Vilas Tambe College of Education, Dumberwadi

Student Name – Nanaware Harshada

Technology Based Lesson

Method - Marathi

प्रश्न :- एग टूथ कोणत्या पक्षाला
नसतो?

चोच आणि चारा - मकरंद जोशी

हेतूप्रश्न :-

अग्निपंख कोणत्या पक्षाचे नाव आहे?

घार, ससाणा, गरुड हे पक्षी
सापापासून ते सशापर्यंत अनेक
प्रकारचा प्राण्यांची शिकार
करणान्याला या पक्षांना आपली
शिकार घट्ट पकडत यावी.

प्रश्न:- गरुड पक्ष्यांची चोच
कशी असते?

कठीण शब्दार्थ

नजाकतदार - सुबक

संरचना - ठेवण

अधिवास - वस्ती

शिंजीर पक्षी: शरीरापेक्षा
लांब, बाकदार चोच
असते.

प्रश्न:- सनबर्डस लांब,
बाकदार चोचीने काय
खातो?

प्रश्न :-

१)घरटे विणण्याची कलाकुसर कोणत्या पक्ष्यामध्ये आहे?

१)पाने शिवून घरटे कोणता पक्षी करतो?

प्रश्न:-

तुमचा परिसरात येणाऱ्या पक्ष्यांचा चोचीचे वर्णन, त्या चोचीचा उपयोग आणि त्यांचे खाद्य हे लिहून आणा.

प्रश्न:-

- १) बहिणाबाईंनी कोणत्या पक्ष्याचे वर्णन 'तिची उलूशीच चोच तेच दात तेच ओठ' असे केले आहे?
- २) चोचीचा वरचा भाग कोणता?
- ३) चोचीचा खालचा भाग कोणता?

स्वाध्याय:-

चोचीचे उपयोग लिहून आणा.

Vilas Tambe College of Education, Dumberwadi

Student Name – Nanaware Harshada

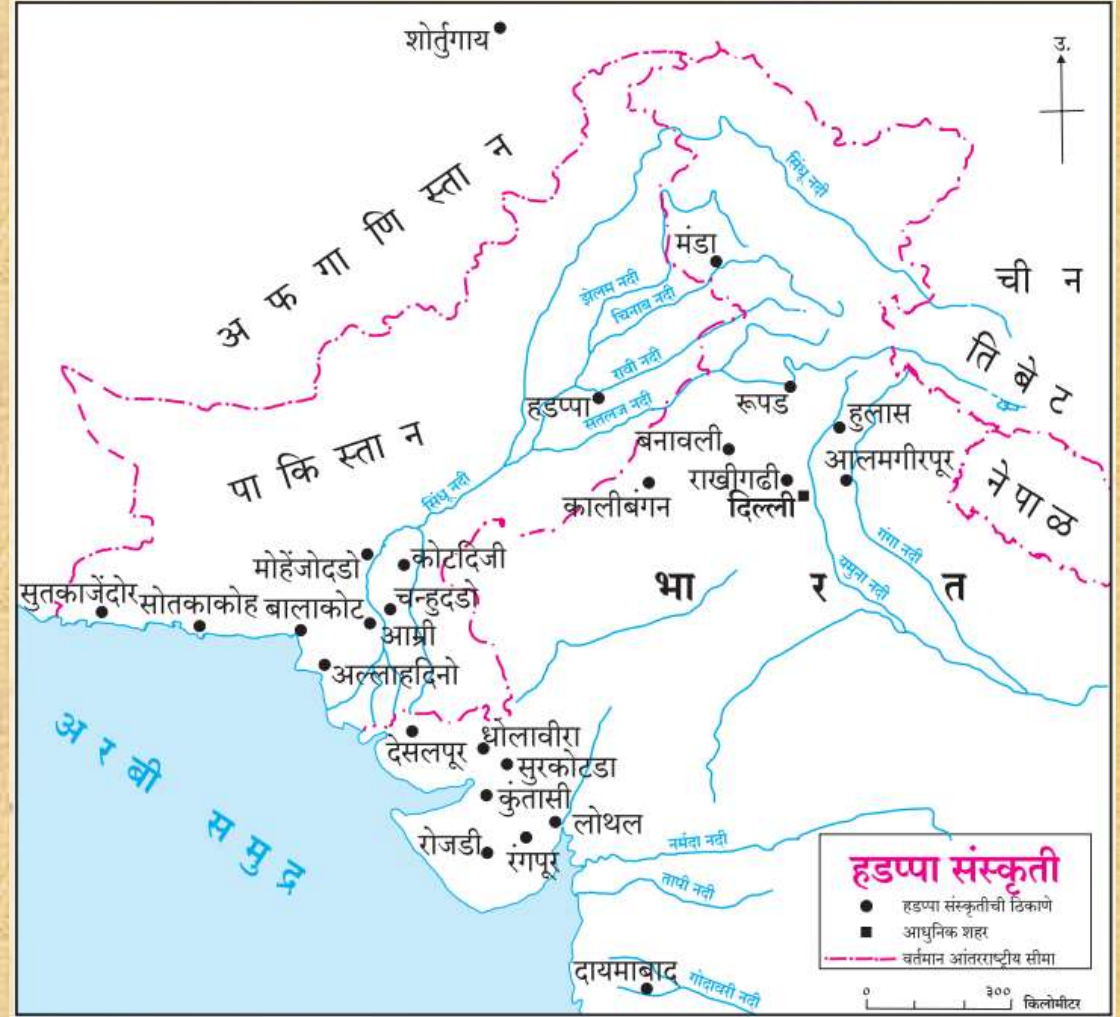
Technology Based Lesson

Method - History

विषय – इतिहास
घटक - प्राचीन भारताचा इतिहास
उपघटक - हडप्पा संस्कृती

हडप्पा संस्कृती

इ. स. १९२१ मध्ये पंजाबमधील रवी नदीच्या काठी उत्खनन प्रथम सुरु झाले. म्हणून या संस्कृतीस 'हडप्पा संस्कृती' किंवा 'सिंधू संस्कृती' या नावानेही ओळखतात.

घरे आणि नगररचना

हडप्पा संस्कृतीच्या
लोकांची घरे व बांधकामे -
भाजक्या विटांची - कच्च्या
विटा - दगडांचा वापर.
मधोमध चौक त्या भोवती
खोल्या, घरांच्या आवारात
विहिरी - स्नानगृहे -
शौचालये असत.

मुद्रा-भांडी

मुद्रा- चौरस आकाराच्या - स्टिएट्‌आईट् दगडापासून बनवल्या जात. मुद्रांवर बैल, म्हैस, हत्ती, गेंडा, वाघ असत.

हडप्पा संस्कृतीच्या स्थळांच्या उत्खननातून लाल रंगाच्या पुष्पभागावर काळ्या रंगीने नक्षी काढलेली भांडी असत.

महास्नानगृह

प्रशस्त स्नानगृह - २. मीटर
खोल - १२ मीटर लांब - ७
मीटर रुंद, पाणी झिरपण
जाऊ नये म्हणून ते आतून
पक्क्या विटांनी बांधलेले
होते. त्यात उतरण्याची
व्यवस्था व वेळोवेळी पाणी
बदलण्याची सोया होती.

लोकजीवन

शेती - विविध पिके - त्यात गहू, सातू हि हि मुख्य पिके
- राजस्थान सातू - गुजरात नाचणी.

उत्खननात मिळालेले पुतळे - मुद्रांवरील चित्रे -
कापडाचे अवशेष - पोशाखात गुडघ्या पर्यंतचे वस्त्र
आणि उपरणे

दागिने सोने, तांबे, रत्ने तसेच शिंपले कवड्या, बिया
इत्यादी.

हडप्पाकालीन कलेचा उत्कृष्ट नमुना म्हणजे तेथे
सापडलेला एक वैशिष्ट्यपूर्ण पुतळा - खांद्यावरून
घेतलेली शाल आणि त्या शालीवरील त्रिदलाची अत्यंत
सुंदर रीतीने दाखवली आहे.

व्यापार

सिन्धुच्या खोऱ्यात चांगल्या दर्जाचा कापूस होत असे. लोथल येथे प्रचंड आकाराची गोदी सापडली आहे. हडप्पा संस्कृतीचा व्यापार अरबी समुद्राच्या किनाऱ्याने चालत असे.

ऱहासाची करणे

पुन्हा पुन्हा येणारे महापूर, बाहेरून आलेल्या टोळ्यांची आक्रमणे, व्यापारातील घट त्याचबरोबर पर्जन्यमान कमी होणे, नद्यांची पात्र कोरडी पडणे, भूकंप, समुद्रपातळीतील बदल हि हडप्पा संस्कृतीच्या ऱहास होण्याची करणे आहेत.

प्रश्न

- १) हडप्पाकालीन कलेचा उत्कृष्ट नमुना काय आहे?
- २) हडप्पा संस्कृतीने कशाचा पाया घातला?

प्रश्न

१) तुमचा परिसरातील लोकांची वेशभूषा कशी आहे?

प्रश्न

- १) हडप्पा संस्कृतीला ----- या नावाने ओळखतात.
- २) हडप्पा संस्कृतीतील व्यापार ----- कापड इजिप्तला पुरवत.
- ३) चांगल्या प्रतीचा कापूस ----- पिकात होते.

स्वाध्याय

१) प्रश्न - महास्नानगृहाची माहिती लिहा.